

هندسه گفتمانی خیزش دوم علمی و پیشرفت ایران

فرهنگستان

دانشگاه

دوشنبه ۱۴ فروردین ۱۴۰۲ شماره ۲۲۴۶ WWW.FDN.IR

دانشکده‌های تعلیم و تربیت ظرفیت‌های علمی دانشگاه آزاد را به خدمت مدارس سما درمی‌آورند

پای دانشجویان و استادان به مدارس باز شد



ادامه از صفحه ۱

در آغاز ترم تحصیلی پاییز، احتمال تشدید اعتراض‌های دانشجویی قوت گرفت

امنیتی‌سازی دانشگاه به نفع اسرائیل



فعالان دانشجویی یک سال بعد از ۷ اکتبر شرایط جدید منطقه را چگونه تحلیل می‌کنند؟

طوفان الاقصی رژیم صهیونیستی را به نابودی نزدیک تر کرد

در یک سالگی حملات رژیم صهیونیستی به نوار غزه چه بر سر دانشگاه‌ها آمد

سیاست صهیونیستی برای نابودی نهاد علم

خبر

هفتمین جشنواره نشریات دانشجویی در مشهد برگزار می‌شود

رئیس شورای علمی جشنواره نشریات دانشجویی دانشگاه آزاد (قلم ۷) از برگزاری مراسم اختتامیه این جشنواره در آبان ماه در مشهد مقدس خبر داد. اکبر نصراللهی در جمع داوران این جشنواره گفت: «در جشنواره امسال ۱۶۱۰۰ اثر دانشجویان دانشگاه آزاد در چهار بخش و ۳۱ قالب رسانه‌ای، در سه مرحله داوری خواهند شد. او ظرفیت‌های دانشگاه آزاد در حوزه نشریات دانشجویی را بی‌ظنیر دانست و افزود: «هدف اصلی برگزاری جشنواره‌های قلم، هدایت، حمایت و تقویت فعالیت‌ها در حوزه نشریات دانشجویی و کشف و پرورش استعداد‌های دانشجویان در عرصه‌های مختلف رسانه است.»

رئیس شورای علمی جشنواره نشریات دانشجویی دانشگاه آزاد با اشاره به هشدار مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم مبنی بر محاصره تبلیغاتی کشور و دعوت از جوانان برای شکستن این محاصره گفت: «کشف و پرورش استعداد‌های دانشجویان دانشگاه آزاد در قالب‌های مختلف رسانه‌ای، گام مهم در تحقق راهبردهای جهاد تبیین، روایت اول و برتر، بازآرندگی رسانه‌ای، مقابله با جریان تحریف و همچنین بالابردن توان جریان‌سازی رسانه‌ای است.» نصراللهی در ادامه به وجه تمایز جشنواره قلم ۷ با دوره‌های قبلی پرداخت و ادامه داد: «افزایش تعداد آثار رسالی به دبیرخانه نسبت به سال قبل و استفاده از چهره‌های شاخص عرصه مطبوعات، رادیو و تلویزیون و فضای مجازی در ترکیب داوران و همچنین داوری در سه مرحله از عمده‌ترین ویژگی‌های این دوره از جشنواره است.» رئیس شورای علمی جشنواره نشریات دانشجویی دانشگاه آزاد در پایان گفت: «داود نعمتی انارکی، امید قالیباف، جوادیان، مریم سلیمی، علی سرلک، محمد دوست پور، یوسف خجیری، ندا سلیمانی، زرتا سپهرنیا، ابوذری، بلوچی پور و بنادرخشان داوران مرحله دوم داوری قلم ۷ اند. همچنین محسن بنی‌هاشمی، رئیس هیأت داوران این جشنواره است.»

هفتمین دوره از جشنواره نشریات دانشجویی دانشگاه آزاد با همت معاونت فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد در چهار بخش آثار برتر، نشریات برتر، بخش فضای مجازی و بخش ویژه برگزار می‌شود. زمینه‌های آثار برتر تیر، خبر، مصاحبه، گزارش، سرمقاله و یادداشت، طرح و طبع روی جلد، شعر، طنز و کاریکاتور، عکس، گرافیک و صفحه‌آرایی، مقاله‌های فرهنگی، دینی و قرآنی، مقاله‌های فرهنگی اقتصادی و صنفی، مقاله‌های سیاسی و اجتماعی، مقاله‌های ادبی و هنری، مقاله‌های عمومی با موضوعات متنوع و مقاله‌های علمی تخصصی، زمینه‌های بخش نشریات برتر شامل نشریات اجتماعی و صنفی، نشریات سیاسی و اقتصادی، نشریات فرهنگی، دینی و قرآنی، نشریات ادبی، طنز و کاریکاتور، نشریات علمی تخصصی و علمی عمومی در زمینه‌های متنوع و نشریات چندرسانه‌ای آنلاین و آفلاین، زمینه‌های بخش فضای مجازی، نمایش، فیلم کوتاه، موشن گرافیک، فیلم خبری و فتوکلیپ، پست‌های فضای مجازی، صفحات و کانال‌های مجازی و یادداشت‌هاست. همچنین در بخش ویژه جشنواره آثار مربوط به تبیین بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، تبیین سند تحول و تعالی دانشگاه، تبیین مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی، جهاد تبیین، بیانیه نقش دانشگاه در تعلیم و تربیت اجتماعی ریاست دانشگاه آزاد و آراستگی و شئون فرهنگی و رفتاری بررسی و ارزیابی می‌شوند.

حمایت شرکت تیبیکو از محققان پسادکتری دانشگاه آزاد تا ۲۳ میلیارد تومان

بیژن زنجیر، قائم‌مقام رئیس دانشگاه آزاد نیز در این مراسم طی سخنانی با تبریک و تسلیت شهادت سید حسن نصرالله و سردار تیغ‌روشان اظهار کرد: «پژوهشگاه مرکزی دانشگاه آزاد که البته بیشتر بحث نوآوری را پیگیری خواهد کرد با تأکید یک سال و نیم پیش رئیس دانشگاه باید فعال می‌شد که فراهم آوردن زیرساخت‌ها به طول انجامید اما از دیروز موفق به استقرار و در جلسه هیأت رئیسه «مأموریت خیزش جدید علمی» به پژوهشگاه مرکزی سپرده شد تا این طرح را تدوین و آماده کنیم.» وی ادامه داد: «در همین راستا در پژوهشگاه مرکزی کارگروه‌های مختلفی از جمله کوآرتنم، امنیت غذایی، نانو فناوری، بیو تکنولوژی، علوم قرآن و نوین در حال راه‌اندازی است. قصد ما در این پژوهشگاه حمایت از استادان دانشگاه آزاد در کل کشور در زمینه‌های تحقیقاتی‌شان است که حمایت داشته باشیم و حمایت ما پررنگ‌تر از بنیاد ملی علم ایران (حمایت از اساتید دانشگاه‌های دولتی) خواهد بود.» زنجیر تصریح کرد: «اخیراً تفاهتمانه‌ای با تیبیکو به امضا رسید که یکی از شرکت‌های بزرگ کشور است و ۲۰ درصد گردش مالی دارو را در دست دارد. به موجب این تفاهتمانه ۲۳ میلیارد تومان حمایت از محققان پسادکتری انجام خواهد شد و محققان وارد کارخانه‌ها می‌شوند و حقوق محقق، استاد راهنما و مشاور را شرکت تیبیکو پرداخت می‌کند.» وی خاطرنشان کرد: «چند تفاهتمانه بزرگ دیگر هم به امضا رسیده که با توجه به اینکه فعلاً نهایی نشده است اشاره‌ای نخواهم کرد. وظیفه اصلی پژوهشگاه مرکزی پیگیری مرجعیت علمی دانشگاه‌ها و توسعه روابط واحد‌های دانشگاهی کشور با مؤسسات دانشگاهی خارج از کشور است که امیدواریم در تشکیل شبکه علمی پژوهشگاه مرکزی بتوانند نقش مؤثری را ایفا کنند.»

پیش بینی ۲ همت درآمدزایی سراسری نوآوری دانشگاه

مدیرکل سراسری نوآوری دانشگاه آزاد گفت: «پیش بینی می‌کنیم برای سال آینده سراسری نوآوری دانشگاه آزاد ۱۷۰۰ میلیارد (نزدیک به ۲ همت) درآمدزایی داشته باشند.» قیاد بهزادی پور، مدیرکل سراسری نوآوری دانشگاه آزاد دیروز در دهمین گردهمایی فعالان زیست‌بوم نوآوری و فناوری دانشگاه آزاد استان تهران که در سالن همایش‌های غدیر واحد تهران مرکزی برگزار شد، اظهار کرد: «معاونت تحقیقات، فناوری و نوآوری دانشگاه آزاد سال ۹۸ برای اولین بار در دانشگاه شکل گرفت که آن زمان مراکز رشد وجود داشتند اما آن چرخه‌ای که باید، اتفاق نمی‌افتاد. در این سال باید زیست‌بوم فناوری و نوآوری ایجاد می‌شد و بحث راه‌اندازی سراسری نوآوری و تجاری‌سازی را دکتر طهرانچی مطرح کردند.» وی ادامه داد: «در آن سال تنها ۱۰۰ شرکت رسیده اما امروز تعداد شرکت‌های ما به ۲۴۳ مورد رسیده ضمن اینکه ۷۲ سرای نوآوری ما در گذشته ۶ میلیارد درآمدزایی داشتند؛ اما این میزان در سال ۱۴۰۱ نزدیک به ۱۷۲ میلیارد تومان بود، در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ به ۶۴۳ میلیارد رسید و برای سال آینده هم ۱۷۰۰ میلیارد (نزدیک به ۲ همت) درآمد از طریق استان‌ها برای حوزه فناوری پیش‌بینی شده که درصد هر کدام متفاوت است.» بهزادی پور خاطرنشان کرد: «در نهایت زیست‌بوم فناوری و نوآوری دانشگاه آزاد شکل گرفت و صندوق پژوهش دانشگاه به صورت جدی ورود کرد و سرمایه خود را از ۲۰ میلیارد به ۸۰۰ میلیارد افزایش داد و در پروژه‌های بزرگ مشارکت کرد به‌طور مثال در پروژه ماهیان خاویاری مازندران ۱۷۰ میلیارد سرمایه‌گذاری کرد و به عنوان پشتوانه حضور داشت تا طرح به ثمر برسد.»

دانشگاه، در چنین صورتی است که می‌توان در گام چهارم امیدوار به کسب «مرجعیت علمی»، عبور از مرزهای کنونی دانش و کسب جایگاه برتر تولید علم و داشتن نظریه در اغلب جبهه‌های دانش مبتنی بر رویکرد تمدن اسلامی بود و در مرحله پنجم به «رهبری علم جهانی» و الهام بخشی به جامعه جهانی در مسیر رسیدن به حیات طیبه رسید تا در نهایت هدف نهایی یعنی دستیابی به «تمدن نوین اسلامی» و تأمین حیات طیبه برای بشریت با پیشروانی در علم و تمدن جهانی در جهت شکل‌گیری جامعه آرمانی اسلام ممکن شود. پیش شرط حرکت در این سیر نهادینه‌سازی خیزش علمی است.

الزامات دوره دوم خیزش علمی

خیزش جدید علمی مبتکرانه نیازمند تغییرات جدی در رویکردهای قدیمی است. موضوعی که در سند تحول و تعالی دانشگاه آزاد به عنوان برنامه عملیاتی ۵ سال مورد توجه قرار گرفته است. دانشگاه آزاد در مسیر اجرای سند، از عرضه‌محوری مقاله‌گرا و غیرهدفمند در پژوهش و تولید دانش و فناوری به تقاضا‌محوری و پاسخگویی اثربخش به نیازهای علمی-تربیتی محلی و ملی متأثر از چالش‌های آمایش محور و تحولات سریع اجتماعی و فناورانه کوچ می‌کند. با عنایت به ضرورت این تغییر رویکرد در یک نگاه کلی می‌توان چند ویژگی و شاخص را به عنوان ویژگی‌های دور دوم خیزش علمی در نظر گرفت.

۱- در خیز دوم مقاله‌محوری صرف جای خود را به حل مسئله پژوهر محور می‌دهد. دانشکده‌های موضوعی و فناوری در بستر دانشگاه آزاد با عنایت به همین موضوع و کاملاً مطابق با خیزش دوم طراحی شدند؛ چراکه حل مسئله گروهی نیازمند ساختار است و ساختار قدیمی نمی‌تواند بستر پاسخگویی به مسائل روز باشد. گروه‌ها و دانشکده‌های منفک از هم نمی‌توانند پاسخگویی مناسبی داشته باشند؛ چراکه با فناوری‌های زیست اجتماعی طرفیم.

۲- خروجی دانشگاه در این دوران باید دانش فنی و آفرینش فناوری در شرکت‌های دانش بنیان باشد.

۳- خلق‌کننده جریان ملی دانش مقوم جریان جهانی باشد؛ اکنون در بستر دانشگاه آزاد «سند» به عنوان سامانه یکپارچه نشریات دانشگاه OICC Press و عنوان سامانه نشر دانش جهانی دانشگاه شروع به کار کرده است.

خیزش دوم زمینه‌ساز توفیق علمی

رهبر انقلاب در دیدار اخیر نخبگان بر اهمیت توفیق علمی تأکید کردند و غلبه ایران بر رویارویی جهانی را برپهنای توفیق علمی و فناوری معرفی کردند. رشد و پیشرفت ایران امروز به پیشرفت فناوری و نوآوری آن گره خورده است؛ «طبیعی است که برای پیشرفت کشور باید مسیر منحنی در حال سقوط تولیدات علمی را پیش از آنکه دیر شود، تغییر داد. خیزش جدید علمی کشور زمینه‌ساز ایجاد بازآرندگی و دست برتر در حوزه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و حتی نظامی و امنیتی است که باید به دست نخبگان و اساتید دانشگاه رقم بخورد.

جهانی را برانگیخته بود، اما چگونه؟ دوره اول جهش علمی، دوره محوریت تحصیلات تکمیلی و مقاله است و متصل به جریان جهانی دانش بود. دوره اول، صورت‌گرایی در علم تله مرگ ما بود. نظام سلطه با القای هنجارها و پارادایم‌های نظام علمی تلاش داشت کشورها را به تسلط خود درآورد. نظام سلطه با بهره‌گیری از فناوری‌های نو در ارتباطات علمی، پایگاه‌های اطلاعاتی و شبکه‌های اطلاع‌رسانی و اعمال معیارهای علم‌سنجی جهانی، نقش آفرینی ناشران معدود بین‌المللی در مدیریت دانش جهانی، دانشمندسازی، اعتبار‌دهی کاذب و توسعه نگاه صرفاً کمی به برون‌دادهای علمی، رتبه‌بای جهانی دانشگاه‌ها، جهت‌گیری خاص را در همسوز کردن سیاست‌های علمی در سطح جهان هدف‌گیری کرد. در این نگاه بهره‌گیری از استعداد‌های دیگر ملل صرفاً با مهاجرت نخبگان همراه نیست بلکه دانشگاه‌ها در هر جایی از دنیا به خدمت نظام سلطه درمی‌آیند، تحقیقات اکتشافی و ناب در سلطه مولدان و پیشروان علم است و بقیه باید فعالان عرصه تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای باشند.

ساختن منحنی دوم؛ شرط صعود دوباره

چارلز هندی در کتاب «منحنی دوم» می‌گوید در نوسازی جامعه وقتی به اوج منحنی می‌رسید، پیش از سقوط عده‌ای باید خودشان را جدا کنند تا با نگاه جدید گام دوم را بسازند. ساختن منحنی دوم شرط صعود دوباره است؛ به بیان دیگر اگر ما به خیزش جدید علمی نرسیم وضعیت ما روز به روز بدتر خواهد شد و همه این اتفاق‌های خوبی که رقم زدیم در مسیر سقوط می‌افتد. منحنی دوم باید پیش از آنکه منحنی نخست اوج گیرد، آغاز شود و فقط در این حالت است که هنوز منابع کافی، پول، زمان و انرژی برای پوشش فرود اولیه یعنی دوره سرمایه‌گذاری وجود دارد. درک این نکته کلید فهم رفتار رهبر انقلاب در برگزاری دیدار نخبگان با شرایط خاص اجرای عملیات وعده صادق و در ایام عزاداری شهادت سید حسن نصرالله است. در چنین شرایطی رهبر انقلاب لزوم جهش جدید علمی را متذکر می‌شوند.

چرا به خیزش دوم علمی نیاز داریم؟

از سال ۲۰۰۱ ایران اسلامی حرکت مهمی را در حوزه علم شروع کرد. در فاصله سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۹ هم‌زمان با دوره چهارم انقلاب صنعتی روند تولیدات علمی کشور شیب خیره‌کننده‌ای رقم زد و پیش‌ساز تولید علمی در منطقه بود. در این دوره ایران حتی در مقایسه با چین وضعیت بهتری داشت اما متأسفانه قدر ندانسته و به جای غنی‌سازی تولیدات، رقیب‌سازی کردیم؛ به جای اینکه فکر کنیم چگونه می‌شود با مقالات قوی در مسیر پاسخ به مسائل اجتماعی کشور جهت بدهیم، عالی‌ترین مقام اجرایی کشور نسبت به فایده و استفاده مقالات تشکیک ایجاد کرد. به فضای علمی حمله کردند و علم عین توسعه دیده نشد. این روند در سال ۲۰۲۱ به نقطه حوضی خود رسید. در منطقه ما، عربستان سعودی دوره جدید علمی خود را از سال ۲۰۱۹ شروع کرده و به سرعت و حتی با بهره‌گیری از ذوبینگ علمی در حال پیشروی است و همسایه دیگر ما ترکیه امسال در روند تولیدات از ایران پیشی گرفته است. اهمیت توجه به خیزش جدید علمی درست از همین جا احساس می‌شود. ما نیازمند احیای رشد علمی هستیم که تعجب ناظران